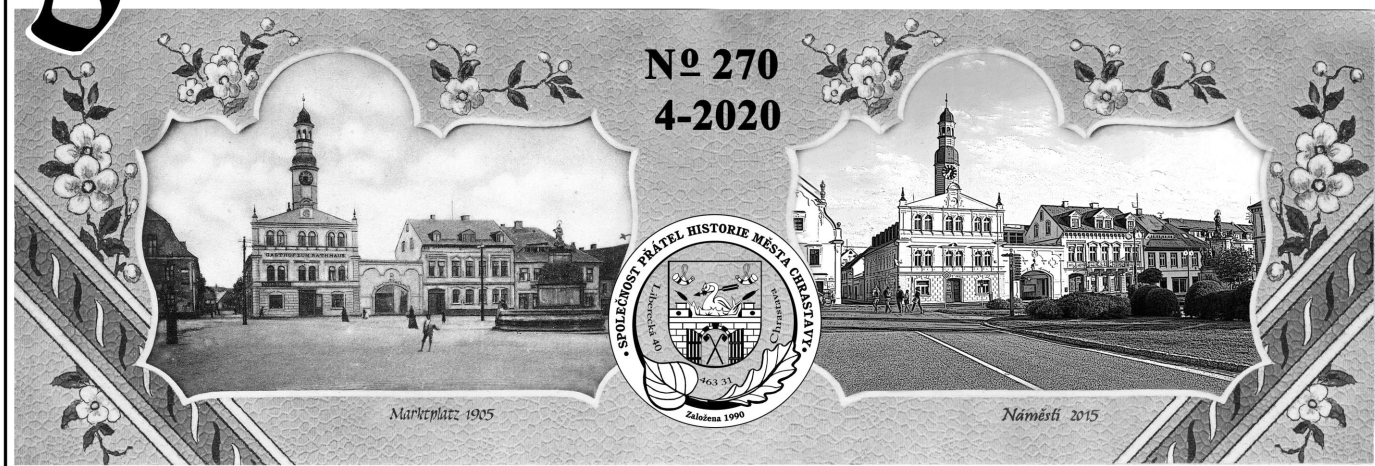

Bulletin společnosti přátel historie města Chrastavy

№ 270

4-2020

Zemřel učitel, profesor, slovanista, jazykovědec, historik, chrastavský kronikář a muzejník pan PhDr. František Vydra

... je málo lidí několika generací chrastavských občanů, které by neučil.

... je málo lidí mezi Chrastaváky, kteří neznají jeho jméno nebo výsledky jeho práce!

Pan František Vydra se narodil v rodině textilního mistra Františka a textilní dělnice Emilie Vydrových 4. listopadu 1933 v malé osadě Branov u Roztok nad řekou Berouňkou. Sourozenců mu nebylo dopřáno, zato byl obdarován výtvarným talentem a vůlí poznávat a učit se nové věci. Jako chlapec docházel do Luhu na přívoz, kde se seznámil s legendárním převozníkem strejdou Proškem i Otou Pavlem.

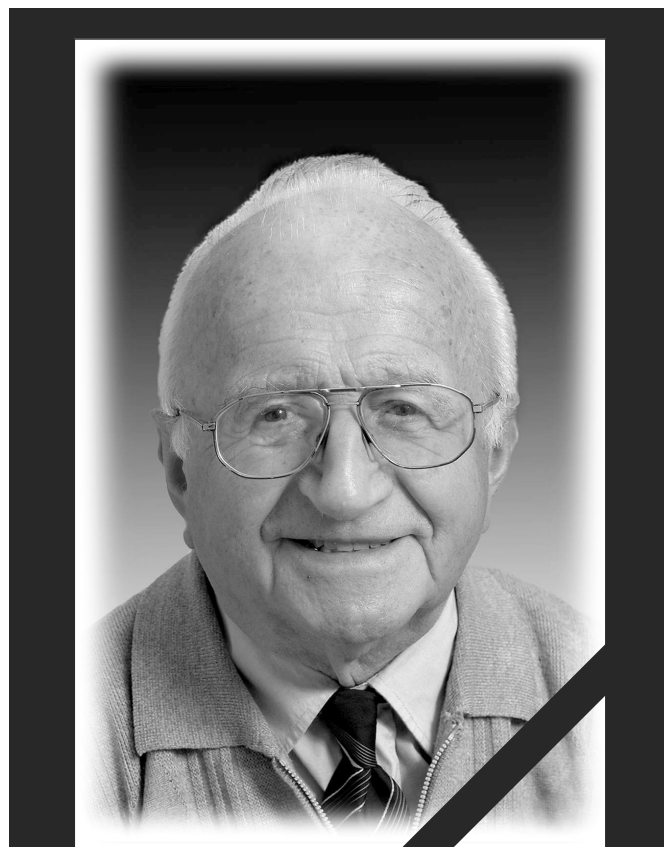
Po druhé světové válce odešel s rodiči dosídlit pohraničí na severu Čech. V letech 1949–1950 žil v Benešově nad Ploučnicí a studium na gymnáziu v Děčíně změnilo zásadně jeho život. Setkal se zde totiž s novými spolužáky, pocházejícími ze sousední Lužice. Osudy a jazyk Lužických Srbů, těchto polabských Slovanů, jej natolik zaujaly, že se začal učit jejich jazyku a našel si mezi nimi mnoho opravdových celoživotních přátel.

Nejistá a složitá poválečná doba jej ale zavála až do Chrastavy, kde se jeho rodiče na trvalo usadili v roce 1950 kvůli nalezení dobrého pracovního uplatnění.

František, jako vzorný student, odmaturoval na gymnáziu v Liberci v roce 1952.

Následně vystudoval dvě vysoké školy – Vysokou školu pedagogickou při Universitě Karlově v Praze – obor jazyk český a jazyk ruský a později dálkově Filosofickou fakultu University Karlovy – obor jazyk anglický a sorabistika. V roce 1987 obhájil titul doktora filosofie.

V Chrastavě se také seznámil a v roce 1960 se oženil s Alenou Ronovou. Jejich manželství trvalo neuvěř-

★ 4. listopadu 1933 v Branově u Roztok
† 29. února 2020 v Chrastavě

řitelných padesát pět let a přerušilo jej až úmrtí manželky v roce 2015. Společně vychovali dva syny – Pavla a Ivana. Vždy se těšil i na setkání s vnoučaty a radoval se z jejich úspěchů.

Jako pedagog působil krátce v České Kamenici, Bílém Kostele nad Nisou a dvacet sedm let učil na základní devítileté škole v Chrastavě.

Od roku 1979 byl profesorem gymnázia ve Frý-

dlantě, kde vyučoval zejména jazyk ruský a anglický. Po sametové revoluci učil krátce na soukromé střední škole v Liberci, ale nakonec v roce 1995 přijal místo vedoucího městského muzea v Chrastavě.

Ač byl po roce 1989 oslovován, aby vstoupil do politiky, nikdy to neudělal. Jako bývalý člen KSČ si byl vědom, že by to nebylo dobré.

Historie byla dalším významným zájmem pana Františka Vydry. Byl častým návštěvníkem archivů, a díky znalosti německého jazyka mohl číst staré kroniky a knihy o místní historii. Dělal si podrobné výpisky, kterých pak využíval při psaní článků a knih. Zasloužil se o znovuoobnovení chrastavského muzea a má zásadní zásluhu na popularizaci historie Chrastavy a několika okolních obcí. Navázal tak na práci řídícího učitele Bohumila Honsy, s kterým se osobně znal.

Napsal stovky článků do celostátních i místních novin a časopisů, je autorem či spoluautorem téměř všech knih, které o historii Chrastavy a okolních obcí vyšly.

Tou první byla brožura s názvem *Z historie města Chrastavy*, vydaná v roce 1975. O pět let později pak vyšla podrobnější publikace *Chrastava, město ve kterém žijeme*.

Jako muzejník pořádal neúnavně pravidelné pořady o historii pro žáky chrastavských škol. Pro děti vydával a množil doslova „na koleně“ knížečky o historii města, sepsal místní pověsti. Vše sám i ilustroval.

Vytvořil soubor kreslených výjevů z pověstí a chrastavské historie, které umístil do muzejního sklepení (obnoveno v roce 2018).

V letech 1985–2012 byl kronikářem města Chrastavy.

V roce 1990 se stal přirozeně jedním ze zakládajících členů Společnosti přátel historie města Chrastavy, stále přicházel s novými nápady a badatelskými poznatky a od počátku pomáhal s kolegy budovat přátelství s *Kratzauer Gilde*.

Po mnoho let utvářel přílohu Chrastavských listů *Bulletin Společnosti přátel historie města Chrastavy*.

Vraťme se ale k jeho celoživotní vášni – k Lužickým Srbům.

Propagaci a osvětě slovanství, zejména Lužických Srbů, věnoval nesmírné množství energie. V roce 1999 vydal knihu *Tonoucí ostrovy*, v roce 2005 pak *Česko-hornolužický slovník*, doplněný o základy gramatiky a konverzace. O rok později vychází jeho publikace *Lužice – má láska*, ve které shrnul svoje zážitky a poznatky z návštěv tohoto území. Byl pravidelným přispěvatelem lužických periodik *Předženak*, *Plomjo*, *Serbske noviny*, *Nowy Casnik*, *Serbska Protyka* a dalších.

Z vlastní iniciativy uspořádal (po vzoru jeho přítele pana Petra Huška) desítky zájezdů do Lužice, zejména na Velikonoce, aby přiblížil tuto slovanskou kulturu veřejnosti. Stovky přednášek vázajících se

1938 – s matkou ještě v rodišti Branov

Na základní vojenské službě – Český Krumlov

1987 – František Vydra získává titul PhDr.

1991 – se zakládajícími členy Společnosti přátel historie města Chrastavy na první návštěvě v Bavorsku.

Ve svém živlu – přednáší o historii města Chrastavy.

k lužicko-srbskému tématu přilákaly tisíce posluchačů mezi občany, ale i mezi studenty na vysoké škole v Liberci.

Napomáhal k navázání přátelských vztahů mezi českými a lužickosrbskými městy, např. Novou Vsí u Chrastavy a obcí Neblšice u města Kamienec.

Jeho velkou láskou byly cizí jazyky. V době, kdy nemohl cestovat, si dopisoval s lidmi prakticky z celého světa. Kromě angličtiny, ruštiny, němčiny a lužické srbštiny, se dobře domluvil mnoha dalšími jazyky, včetně esperanta. Osvojil si i základy tak složitých jazyků jako je čínština, v mládí jej zaujala rómština a vytvořil jednoduchý rómsko-český slovník.

Po roce 1989, kdy mu to bylo umožněno, procestoval s manželkou Alenou téměř celou Evropu.

Za svoji celoživotní aktivní práci byl mnohokrát oceněn. V roce 2010 jej zastupitelstvo města jmenovalo Osobností města Chrastavy, v roce 2013 mu byla udělena hejtmanem Martinem Půtou Pocta hejtmana Libereckého kraje. S Františkem Vydrou bylo natočeno mnoho rozhlasových i televizních rozhovorů, další články o jeho práci vydala i významná regionální i celostátní periodika.

Jeho práce pro něj byla vždy koníčkem.

Po vzoru svého otce také kreslil a maloval. Používal různé techniky, rád ale maloval olejovými barvami a vytvořil řadu obrazů, zejména krajin.

Jeho dalším výtvarným projevem byly dřevorezby. Do lipového dřeva pomocí dlát vtiskl motivy z míst svého mládí, ze svého okolí i z cest. Vytvořil deset plastik s lužickosrbskými motivy. Veřejnost mohla část jeho tvorby vidět na výstavě v Chrastavské galerii v září a říjnu 2013.

V posledních letech svého života rád sedával na lavičce u domu ve Vítkovské ulici čp. 468, kde prožil většinu svého života. Četl časopisy, noviny, pročetl si svoje poznámky z mládí a vyplňoval křížovky. Rád poslouchal rádio, zajímal se o veřejný život. Občas jej navštěvovali přátelé z Lužice, Německa, Norska. Vždy se těšil na setkání se svými spolužáky z gymnázia, na telefonáty, na došlou poštu...

Miloval nedělní výlety na „místa činu“ svých aktivit z mládí, spojené vždy s konzumací vepřového řízku s hranolky a dobrého piva...

Pan František Vydra sice zemřel, ale jeho práce – zejména na poli historického badatele a propagátora slovanství – zůstane stále živá i pro další generace. Dožil se plodných 86 let.

Čest jeho památce!

Ivan Vydra, syn, člen SPHMCH

S kolegou Lád'ou Dlouhým ze SPHMCH.

Se synem Ivanem na vernisáži výstavy „Chrastava v proměnách staletí – o událostech a lidech“ v roce 2016 v galerii.

Dr. František Vydra a Společnost přátel historie města Chrastavy

Když jsme koncem roku 1989 jako skupina mladých nadšenců a patriotů přišli s nápadem založit spolek, který by se zabýval místní historií a na jejím základě přispěl k porevoluční obnově města a jeho okolí, jedny z našich prvních kroků vedly mimo jiné za panem Františkem Vydrou. Zcela samozřejmě to tak muselo být – dlouhodobě se o dějiny města zajímal, byl mj. autorem publikace *Chrastava, město ve kterém žijeme* (1985) a také byl v té době již kronikářem města. A navíc, měl vždy pro naše „klukoviny“ tohoto druhu pochopení. Pan Vydra nás podpořil, stal se jedním ze zakládajících členů Společnosti přátel historie města Chrastavy (SPHMCH) a od počátku se aktivně zapojil do činnosti spolku. Byl členem rady SPHMCH v letech 1990 – 2012, jako člen spolku působil až do své smrti, tedy dlouhých 30 let. I díky němu SPHMCH zdárně překonala některá svá obtížnější období a může tak své poslání naplňovat dodnes.

Společně jsme připravovali první články k místním dějinám a pan Vydra z nich poté sestavil úvodní číslo Bulletinu SPHMCH (12/1990). Tehdy šlo ještě o samostatnou publikaci ve formátu A5, sepsanou na psacím stroji, kterou pan Vydra také ilustroval. Byl hlavním autorem bulletinu cca až do roku 2007, kdy se do přípravy více zapojili také další členové spolku, a autorské žezlo nám zcela předal až v roce 2013. Na své konto si tak zcela nebo z velké části připsal přes 200 vydání tohoto našeho vlastivědného periodika. Stejně jako my přivítal možnost navázat kontakt s odsunutými chrastavskými Němci, dopis jsme do Bavorska odesílali již necelý měsíc po založení SPHMCH. I díky jeho znalostem a jazykovému vybavení jsme mohli zástupce bývalých Chrastavanů přivítat v našem městě již v říjnu 1990, a tím začala dlouholetá plodná spolupráce, cesta k porozumění i k přátelství. Pan Vydra si zcela přirozeně od počátku

vytvořil přátelský vztah s panem řídícím učitelem Rudolfem Schwertnerem, správcem chrastavského archivu v Bavorsku a autorem rozsáhlé publikace o naší domovině (*Chrastava, osud sudetoněmeckého města, Mannheim 1966; SPHMCH v současné době s podporou města dokončuje překlad do češtiny*). Zmíníme, že pan Schwertner byl v 60. letech 20. století také v čilém písemném kontaktu s naším řídícím učitelem Honsou. Dr. Vydra nemohl chybět v delegaci našeho spolku, která v září 1991 návštěvu opětovala, a společně jsme v Bavorsku mj. mohli vidět pečlivě vedený chrastavský archiv a navštívit patronátní město Eichstätt.

Jedním z počátečních cílů SPHMCH byla obnova městského muzea. Dr. Vydra tehdy přijal nabídku města a od r. 1995 se stal vedoucím, tehdy ještě neexistujícího, muzea. V letech 1994 – 1995 probíhala rekonstrukce domu čp. 40 na náměstí (městská knihovna) a projekt pro městské muzeum vyčlenil přízemní prostory. Koncepce a příprava expozice muzea, zajištění potřebných vitrín a informačních tabulí a další související činnosti padly plně na bedra pana Vydry, a především díky jemu mohlo být muzeum po 28 letech při příležitosti prvních Chrastavských slavností v roce 1996 znovu otevřeno. Strávil zde potom řadu plodných, a snad i šťastných let, při průvodcovské činnosti, pořádání přednášek a výstav pro chrastavské školy i pro veřejnost, při setkávání s pamětníky a návštěvníky města. A také badatelskou a autorskou činností v malé kanceláři muzea, kde pečoval také o sbírky našeho spolku.

Opustil nás pracovitý člověk a patriot, který se zásadně zasloužil o poznání a prezentaci naší místní historie. Díky jemu má však město i spolek na co navazovat. Pojd'me tedy v jeho díle pokračovat.

Petr Medřický

První setkání se zástupci Kratzauer Gilde, říjen 1990 v Chrastavě. Dr. F. Vydra, A. Mießler a členové SPHMCH.

Chrastavský archiv, Marktoberdorf, září 1991.

František Vydra – autor dřevorezéb

Rytíř Don Quijote
a Sancho Panza

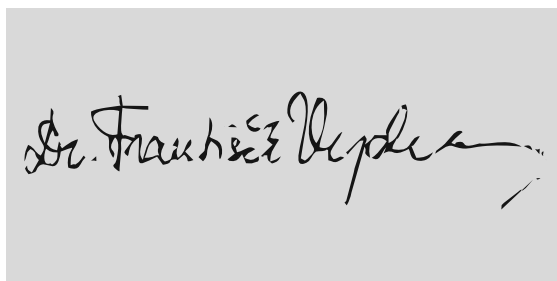
Vodník
(podle motivu lužickosrbského výtvarníka
Mércina Nowaka Njechorňského)

Nejvyšší slovanský bůh
Svantovít

Česká vesnice

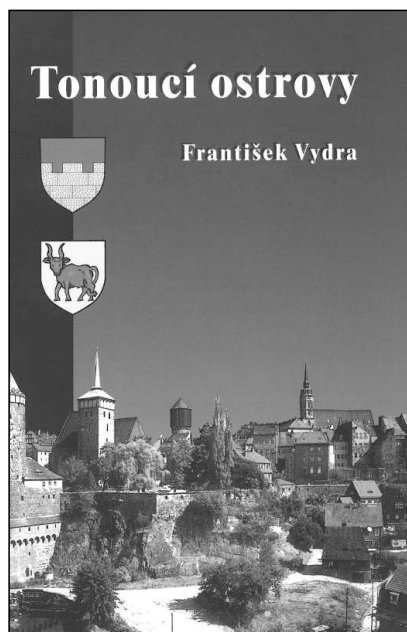

Motiv z mládí:
hrad Křivoklát

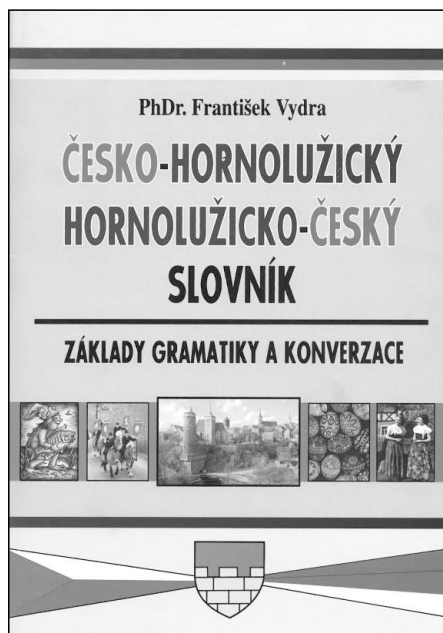

Světlá pod Ještědem

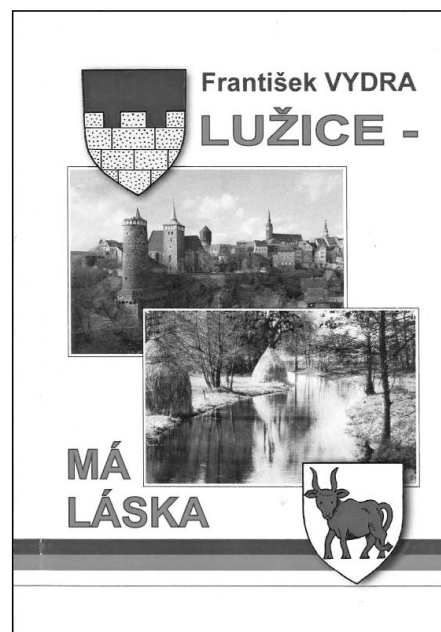
František Vydra – autor a spoluautor publikací

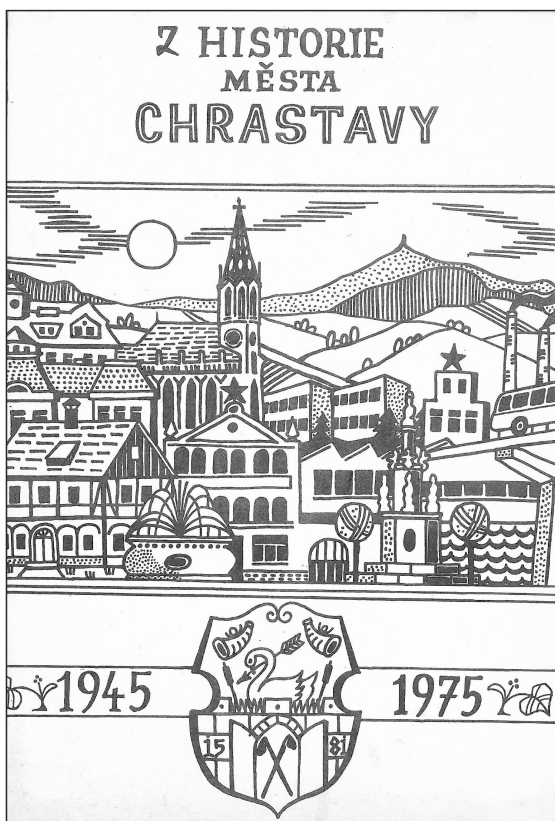
1999

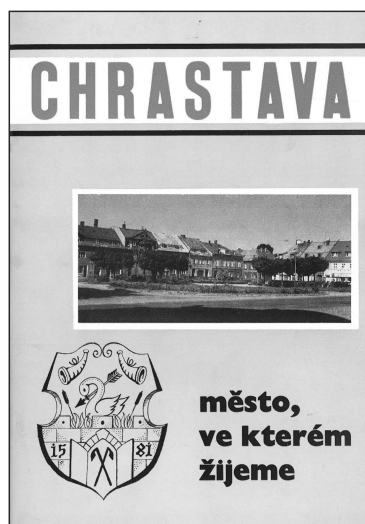
2005

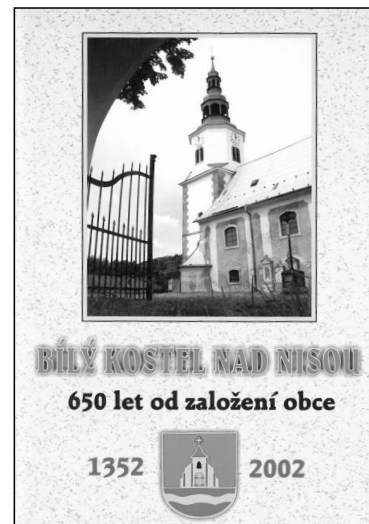
2006

1975

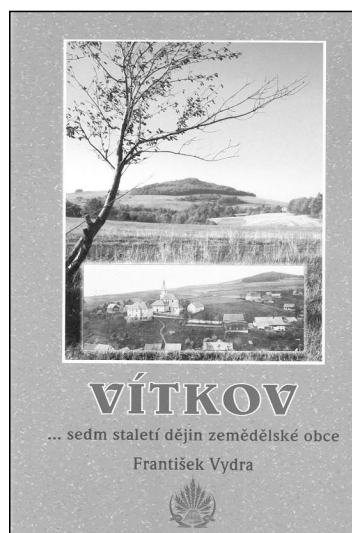
1985

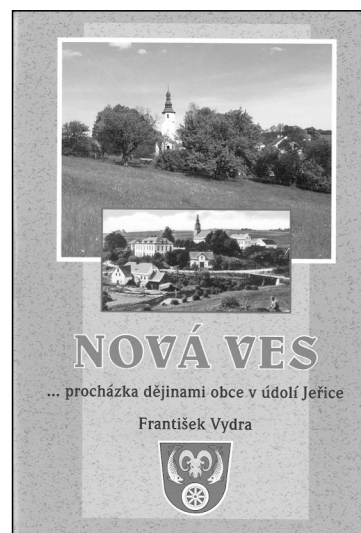
2002

1979

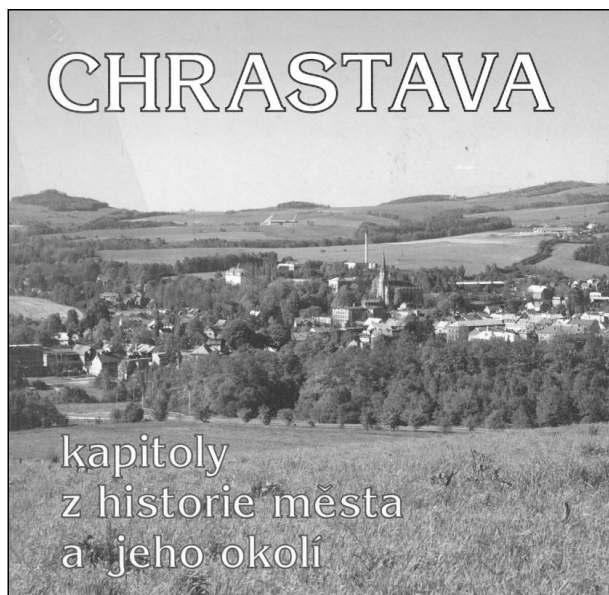

2003

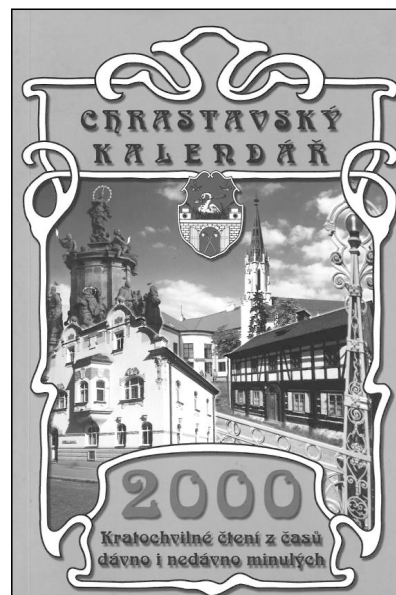

2004

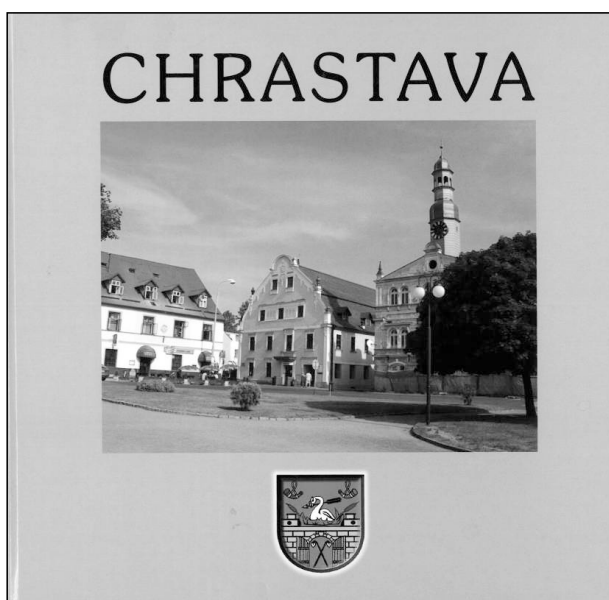
František Vydra – autor a spoluautor publikací

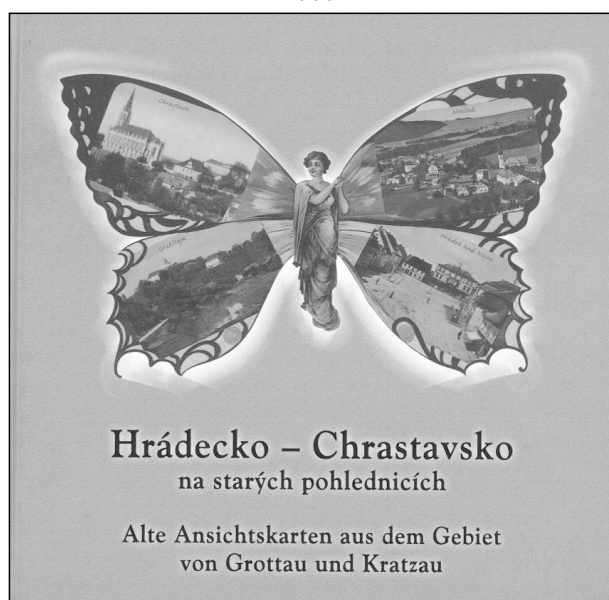
1995

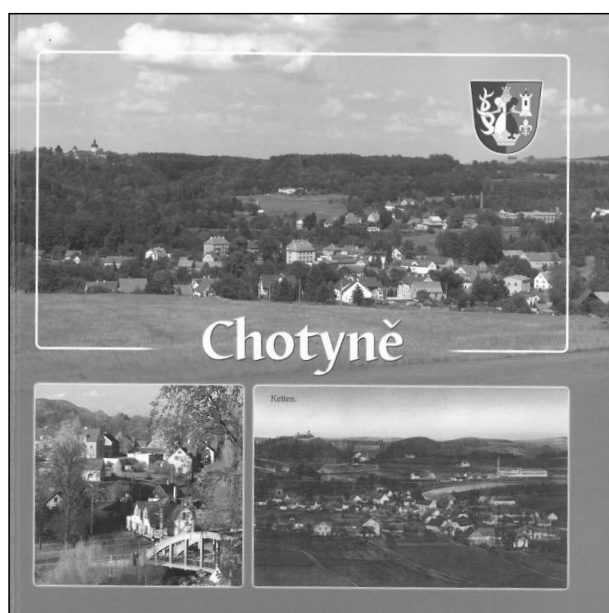
1999

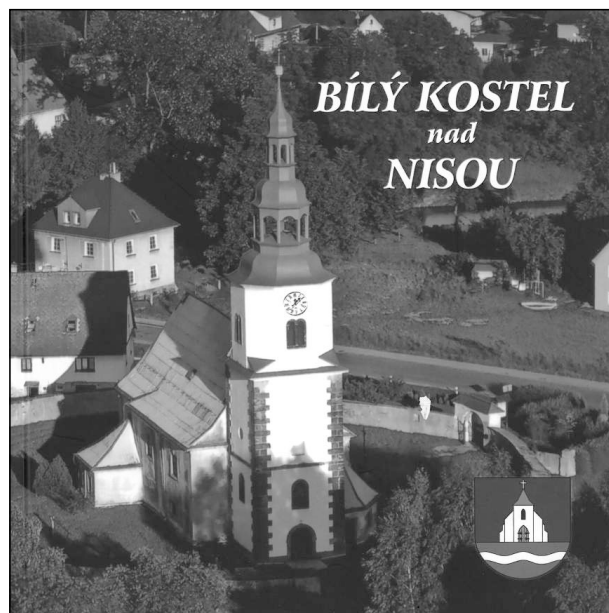
2003

2005

2007

2012

Dr. František Vydra – Pocta hejtmana Libereckého kraje 2013

S bývalou předsedkyní SPHMCH Jaroslavou Špakovou.

Nad listinou, vydanou kanceláří Josefa II. v roce 1873, zakoupenou v roce 2009 do archivu SPHMCH.

Bulletin

Společnosti přátel historie města Chrastavy

N° 270 bylo vydáno v dubnu 2020

Vydává jako přílohu Chrastavských listů a pro svoji potřebu Společnost přátel historie města Chrastavy.

Toto číslo připravili: Ivan Vydra, Petr Medřický

Napsat nám můžete na e-mail: sphmch@volny.cz

